

АНТРОПОЛОГІЧНА КРИЗА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ТЕХНОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження. Проблема кризи є однією із загальних і та провідних тем сучасної філософської й культурологічної думки. Цілком очевидно, що її дослідження багато в чому визначило становлення філософії культури і філософської антропології як особливих сфер гуманітарного знання. Актуальність теми дослідження пов'язана з необхідністю формування установок нової антропологічної парадигми, яка уможливило вироблення інноваційних принципів і стратегій виходу з ситуації антропологічної кризи. **Мета дослідження** полягає у визначенні й послідовному, системному аналізі основних соціальних ознак і витоків антропологічної кризи сучасної техногенної цивілізації. **Завданням дослідження** є проаналізувати суть антропологічної кризи, притаманній сучасній техногенній цивілізації.

Об'єкти дослідження: витоки, специфіка, динаміка й спрямованість розвитку техногенної цивілізації. **Предмет дослідження:** антропологічна криза. Антропологічна криза – спричинена техногенними факторами сучасної цивілізації ситуація радикальних викликів, які негативно впливають на особистісний та соціальний потенціал людини. Антропологічна криза актуалізує дослідження цивілізаційного тиску на живу природу, яка має стати рівноцінним людині суб'єктом взаємодії. Як наслідок, формуються нові етичні парадигми: по-перше, розробляється екологічна етика з так званими онтологічними імперативами, що враховують позицію майбутніх поколінь; по-друге, етика тварин, орієнтована на права ін. видів живих істот, які піддаються людській дискримінації. Подолання антропологічної кризи потребує зміни культурної соціо сфери, світоглядного зсуву, «гуманітарної революції» [1]. Техногенна цивілізація є досить пізнім продуктом людської історії. З епохи Ренесансу закладається культурна матриця техногенної цивілізації, яка починає свій власний розвиток в XVII ст.. Вона проходить три стадії: спочатку - передіндустріальну, потім - індустріальну і нарешті - постіндустріальну. Найважливішою основою її життєдіяльності стає, перш за все, розвиток техніки, технології, в першу чергу, за рахунок генерації та впровадження у виробництво нових наукових знань. Так виникає тип розвитку, заснований на прискоренні змін природного і соціального середовища, предметного світу, в якому живе людина. Ідея перетворення світу і підпорядкування людиною природи була домінуючою в культурі техногенної цивілізації на всіх етапах її історії, аж до нашого часу. Цінності техногенної культури задають принципово інший вектор людській активності. Перетворююча діяльність розглядається тут як головне призначення людини. Активне ставлення людини до природи поширюється потім на сферу соціальних відносин, які також починають розглядатися в якості особливих соціальних об'єктів, призначених для цілеспрямованої зміни. У техногенній цивілізації виникає особливий тип автономії особистості: людина може змінювати свої корпоративні зв'язки, вона жорстко до них не прив'язана [2]. В сучасній філософській літературі сформувалося уявлення про технологію як про процес активної цілеспрямованої діяльності суб'єкта, в якій реалізуються творчі можливості людини в її ставленні до світу – природи, культури і відтворюються суто людські відносини, а також умови людської діяльності. Формується штучний світ людської життєдіяльності, в якому вплив людини на природу, суспільство, культуру стає щоразу більш технологічним. Він проявляється як жорстка обумовленість структури людського ставлення до об'єкта діяльності – природи, людини, культури – практичними цілями людини, як жорстка послідовність операцій діяльності людини. Сутність процесу технологізації полягає в тому, що результати, які проєктуються суб'єктом, досить однозначно визначають порядок, схему діяльності, регламентують її способи, а орієнтири і цілі діяльності обґрунтовуються функціонально, тобто виходячи головно з можливості функціонування людини в даній системі – виробництва, наукового дослідження, освіти, спілкування, повсякденної життєдіяльності. Відтак, процес адаптації людини до соціального середовища стає, так би мовити, освоєнням технології повсякденного життя. Природно, що в таких умовах навіть внутрішній світ особистості зазнає впливу технологізованого середовища, стає об'єктом технологізації. Отже, техногенна цивілізація – це суспільство з високим рівнем розвитку науки, техніки, технології, в якому всі сфери життя зазнають технологізації [3]. **Висновок.** Отже тема кризи стала фундаментальною для сучасної наукової думки. Вона пронизує як гуманітарне, так і природничонаукове знання. Проте, незважаючи на цю обставину, на сьогоднішній день ще немає достатньо глибокого і системно розробленого дослідження антропологічної кризи сучасної техногенної цивілізації, її соціокультурних ознак і, найголовніше, - джерел. Така фундаментальна проблема все ще недостатньо проаналізована. Зрозуміло, в наукових колах нерідко ведуться гострі дискусії з цієї теми, та все ж вони мають спорадичний характер і дотепер не дозволили виробити якоїсь єдиної концепції. Одна з небагатьох робіт у досліджуваній сфері - «Антропологічний маніфест» Ф.В. Лазарева, який є соціокультурним досвідом осмислення нинішніх цивілізаційних суперечностей і загроз планетарного масштабу. Загалом в сучасній філософії дотепер бракує робіт, присвячених вивченню підвалин критичного, навіть перед-катастрофічного стану людства нинішньої епохи в всіх сферах його життя. Запропоноване дослідження є спробою хоча б по частки заповнити прогалину в царині філософсько-антропологічного знання з цієї проблеми [4].

Список використаних джерел

1. URL://[https:// vue.gov.ua](https://vue.gov.ua)
2. Техногенна цивілізація URL://[https:// elartu.tntu.edu.ua](https://elartu.tntu.edu.ua)
3. Тетяна Власевич-Хоркава. Особливості сучасної техногенної цивілізації та вияви кризи духовності людини. URL://[https://file:///C:/Users/HP/Downloads/702-1469-1-PB%20\(2\).pdf](https://file:///C:/Users/HP/Downloads/702-1469-1-PB%20(2).pdf).
4. Іл'янович Катерина Борисівна. Антропологічна криза в умовах сучасної техногенної цивілізації. URL:<http://www.nbuu.gov.ua/>